

บทที่ 4

องค์การที่เกี่ยวข้องกับการแก้ไขมลพิษทางน้ำจากโรงงานอุตสาหกรรม ใน ส.ป.ป.ลาว

1 . คณะกรรมการสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ

คณะกรรมการสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ ตั้งขึ้นตามคำสั่งของนายกรัฐมนตรี เลขที่ 09 / นย ลงวันที่ 2 กุมภาพันธ์ ปี ค.ศ. 2002 ว่าด้วย คณะกรรมการสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ หรือ(ค ส ช) ในภาษาอังกฤษเรียกว่า The Establishment and Activities of the National Environment Committee วัตถุประสงค์ในการร่างคำสั่งฉบับนี้เพื่อกำหนดบทบาทของคณะกรรมการสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ ทำให้การทำงานของคณะกรรมการดังกล่าวมีความสะดวกและมีประสิทธิภาพในการทำงานเพื่อคุ้มครองและการแก้ไขปัญหาสิ่งแวดล้อมทั่วประเทศ

คณะกรรมการสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ มีบทบาทเป็นเลขานุการและที่ปรึกษาให้แก่รัฐบาล เกี่ยวกับการคุ้มครองสิ่งแวดล้อมและประสานงานในการวางแผน คุ้มครอง ติดตามตรวจตรา การปกป้องรักษาสิ่งแวดล้อม เพื่อการปฏิบัติให้เป็นไปตามแผนพัฒนาเศรษฐกิจ-สังคม ของรัฐบาล ¹

1.1. องค์ประกอบของคณะกรรมการสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ

คณะกรรมการสิ่งแวดล้อมแห่งชาติประกอบด้วย รองนายกรัฐมนตรีเป็นประธาน รัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงเกษตรและป่าไม้ เป็นรองประธาน ประธานองค์การวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยีและสิ่งแวดล้อมเป็นกรรมการ รัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงอุตสาหกรรม-การค้า เป็นกรรมการ รัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงคมนาคม ไปรษณีย์และก่อสร้างเป็นกรรมการ รัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงสาธารณสุขเป็นกรรมการ รัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงศึกษาธิการเป็นกรรมการ รัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงยุติธรรมเป็นกรรมการ รัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงแถลงข่าวและวัฒนธรรมเป็นกรรมการ รองประธานสหพันธ์กรรมบาลลาวเป็นกรรมการ รองเลขานุการคณะบริหารงานศูนย์กลางสาวหนุ่มประชาชนปฏิวัติลาวเป็นกรรมการ รองประธานสหพันธ์แม่หญิงลาว

¹ มาตรา 2 ของคำสั่งว่าด้วยการจัดตั้งและการเคลื่อนไหว ของคณะกรรมการสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ วันที่ 2 กุมภาพันธ์ ปี ค.ศ. 2002

เป็นกรรมการโดยมีกรรมสิทธิ์แวดล้อมขององค์การวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยีและสิ่งแวดล้อมเป็น
เลขาธิการ²

1.2 หน้าที่และขอบเขตสิทธิของคณะกรรมการสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ

คณะกรรมการสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ มีหน้าที่และสิทธิ บัญญัติในมาตรา 4 หน้าที่และ
ขอบเขตสิทธิของคณะกรรมการสิ่งแวดล้อมแห่งชาติดังนี้

1. ประสานงานในการกำหนดแผนคุ้มครองและตรวจตราสิ่งแวดล้อมของทุกหน่วยงาน
และท้องถิ่นต่างๆให้สอดคล้องกับกฎหมายว่าด้วยการปกป้องรักษาสิ่งแวดล้อมและแผนพัฒนา
เศรษฐกิจและสังคมของรัฐบาล

2. ให้คำปรึกษาแก่รัฐบาลในการคุ้มครอง ปกป้องรักษา ตรวจตรา เสนอแผนนโยบาย
ในการควบคุมปัญหาที่อาจจะเกิดขึ้นและส่งผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม

3. ติดตามตรวจตราส่งเสริมและรายงานเกี่ยวกับการจัดตั้งปฏิบัติแผนการคุ้มครองและ
ตรวจตราสิ่งแวดล้อม

4. เสนอความคิดเห็นเกี่ยวกับนโยบาย ข้อกำหนด ระเบียบการและแผนดำเนินงานของ
หน่วยงานต่างๆที่เกี่ยวข้องกับสิ่งแวดล้อม

5. ค้นคว้าวิธีการแก้ไขข้อขัดแย้งจากการคุ้มครองสิ่งแวดล้อม

6. ตรวจตราปัญหาสิ่งแวดล้อมที่อาจจะเกิดขึ้น

7. ส่งเสริมให้มีการแลกเปลี่ยน ข้อมูลข่าวสาร เกี่ยวกับการคุ้มครองและตรวจตรา
สิ่งแวดล้อมในหน่วยงานและท้องถิ่นทั่วประเทศ

8. จัดประชุมโดยเอนักวิชาการ ที่ปรึกษา หรือผู้แทนของหน่วยงานต่างๆที่เกี่ยวข้อง
เข้าร่วมประชุมถ้าเห็นว่ามีความจำเป็นในฐานะผู้สังเกตการณ์

9. เสนอจัดตั้งคณะกรรมการหรือหน่วยงานเฉพาะกิจขึ้น ซึ่งประกอบด้วยผู้แทนจาก
หน่วยงานต่างๆและจากท้องถิ่นที่เกี่ยวข้อง เพื่อศึกษาค้นคว้า ช่วยเหลือคณะกรรมการสิ่งแวดล้อม
แห่งชาติในการปฏิบัติภารกิจใดหนึ่ง

10. เสนอแนะปรับปรุงหน่วยงานของคณะกรรมการสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ ที่เห็นว่ามี
ความจำเป็น

² มาตรา 3 ของดำรัสว่าด้วยการจัดตั้งและการเคลื่อนไหว ของคณะกรรมการ
สิ่งแวดล้อมแห่งชาติ ลงวันที่ 2 กุมภาพันธ์ ปี ค.ศ.2002

คณะกรรมการสิ่งแวดล้อมแห่งชาติดำเนินการตามหลักการร่วมศูนย์ประชาธิปไตย โดยมีการมอบหน้าที่ให้คณะกรรมการรวมที่มาจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้องโดยตรงกับปัญหาที่เกิดขึ้น เช่น กรณีเกี่ยวกับปัญหาที่เกิดขึ้นจากโรงงานอุตสาหกรรม ก็เป็นหน้าที่ของกระทรวงอุตสาหกรรม-การค้า ในการออกระเบียบการเกี่ยวกับการป้องกันและควบคุมมลพิษที่อาจจะเกิดจากโรงงานอุตสาหกรรม³

เนื่องจากว่าคณะกรรมการสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ เป็นเพียงผู้ทำหน้าที่เสนอแนะนโยบาย การส่งเสริมและการรักษาสิ่งแวดล้อมต่อคณะรัฐมนตรีและกำหนดมาตรฐานคุณภาพสิ่งแวดล้อม ตลอดจนการให้ความเห็นในเรื่องต่างๆ จึงมีความจำเป็นที่จะต้องมีหน่วยงานซึ่งทำหน้าที่ดำเนินการให้เป็นไปตามนโยบายและแผนการต่างๆที่กำหนดไว้

2. องค์การคุ้มครองและตรวจตราสิ่งแวดล้อมใน ส.ป.ป.ลาว

เป็นองค์การที่มีหน้าที่ในการติดตามการปฏิบัติงานด้านสิ่งแวดล้อมของ ส.ป.ป.ลาว แบ่งระดับชั้น คุ้มครองและตรวจตราเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมออกเป็น 2 ระดับ คือ ระดับชาติและระดับท้องถิ่น การแบ่งอำนาจในการรับผิดชอบเกี่ยวกับการดำเนินกิจกรรมของโรงงาน ให้แต่ละภูมิภาค นั้นเป็นไปตามลำดับขั้นของการปกครองของ ส.ป.ป.ลาว ที่บัญญัติไว้ใน มาตรา 5 หลักการจัดตั้ง และการเคลื่อนไหวขององค์การปกครองท้องถิ่น บัญญัติว่า “ หลักการจัดตั้งและการเคลื่อนไหวขององค์การปกครองท้องถิ่น ปฏิบัติตามหลักการร่วมศูนย์ประชาธิปไตยและตามการแบ่งชั้น คุ้มครอง เช่น ชั้นบ้านขึ้นกับชั้นเมือง ชั้นเมืองขึ้นกับชั้นแขวง ชั้นแขวงขึ้นกับรัฐบาลและรับผิดชอบ บนพื้นฐานรัฐธรรมนูญและกฎหมาย⁴

2.1 หน่วยงานคุ้มครองและตรวจตราสิ่งแวดล้อมระดับชาติ

กระทรวงใดที่เห็นว่ามีความจำเป็นที่จะตั้งหน่วยงานคุ้มครองและตรวจตราสิ่งแวดล้อม ประจำกระทรวงของตนขึ้นนั้น ต้องประสานงานกับองค์การวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยีและสิ่งแวดล้อม

³ คำสั่งจัดตั้งปฏิบัติกฎหมายว่าด้วยการปกป้องรักษาสิ่งแวดล้อม.ปี ค.ศ. 2001

⁴ กฎหมายว่าด้วยการปกครองท้องถิ่นแห่ง ส.ป.ป. ลาว ปี ค.ศ.2003

หน่วยงานคุ้มครองและตรวจตราสิ่งแวดล้อมของชั้นกระทรวง มีอำนาจหน้าที่ในการดำเนินการภายใต้ มาตรา 37 ของกฎหมายว่าด้วยการปกป้องรักษาสิ่งแวดล้อม มีอำนาจดังนี้

(1) สร้างและจัดตั้งแผนปฏิบัติงานและระเบียบการที่เกี่ยวกับการปกป้องรักษาสิ่งแวดล้อมที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับหน่วยงานของตน โดยให้ปฏิบัติตามแผนงานและระเบียบรวมขององค์การวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยีและสิ่งแวดล้อม ที่วางไว้

(2) ค้นคว้า วิจัย จัดหาวิธีป้องกัน แก้ไขปัญหาและบูรณะฟื้นฟูสิ่งแวดล้อมที่เกี่ยวข้องกับตน โดยใช้ความก้าวหน้าทางด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี

(3) แนะนำให้โครงการพัฒนาและกิจการต่างๆที่อยู่ในความรับผิดชอบของตน ทำการประเมินผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม

(4) ติดตาม ตรวจตรา ในการปฏิบัติตามกฎหมายที่เกี่ยวกับการปกป้องรักษาสิ่งแวดล้อม

(5) เสนอให้องค์การหรือหน่วยงานที่มีสิทธิอำนาจปรับเปลี่ยน ระบุ โยกย้ายหรือเพิกถอน กิจการใดกิจการหนึ่งที่เกี่ยวข้องกับหน่วยงานของตน ที่ก่อให้เกิดผลกระทบในทางลบต่อสุขภาพ ชีวิตคน สัตว์ พืชและสิ่งแวดล้อม

(6) เข้าร่วมในการปรึกษาหารือและแลกเปลี่ยนประสบการณ์เกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมกับองค์การวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยีและสิ่งแวดล้อมและองค์การหรือหน่วยงานอื่นๆที่เกี่ยวข้อง เพื่อแก้ไขปัญหาสิ่งแวดล้อม

(7) ยกย่องพนักงานวิชาการทางด้านสิ่งแวดล้อมและสร้างจิตสำนึกด้านสิ่งแวดล้อมในหน่วยงานของตน

(8) จัดตั้ง เผยแพร่ รวบรวมและพิจารณาข้อมูลเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมและทรัพยากรธรรมชาติ

(9) ประสานงานและร่วมมือกับสากลในขอบเขตการปกป้องรักษาสิ่งแวดล้อม

(10) ปฏิบัติตามสิทธิและหน้าที่อื่นๆที่เกี่ยวกับการปกป้องรักษาสิ่งแวดล้อมตามการมอบหมายของกระทรวงหรือตามระเบียบกฎหมายที่กำหนดไว้

2.2 กระทรวงและองค์การที่เกี่ยวข้อง

กระทรวงและองค์การที่เกี่ยวข้องในการออกระเบียบการ กำหนดมาตรฐาน ในการป้องกันและควบคุมมลพิษตามภาวะบทบาท ตามมาตรา 15 ตามคำดำรัสของนายกรัฐมนตรีเกี่ยวกับกฎหมายว่าด้วยการปกป้องรักษาสิ่งแวดล้อม ปี ค.ศ. 2001 มีดังต่อไปนี้

(1) กระทรวงกลุ่กกรรมและป่าไม้ มีหน้าที่ในการออกระเบียบการเกี่ยวกับการป้องกันและควบคุมมลพิษทางดินและทางน้ำ ที่อาจจะเกิดขึ้นจากการผลิต รวมทั้งการคุ้มครองการผลิต การนำเข้า การใช้ การขนส่งและการเก็บรักษาปุ๋ย สารเคมี ยาฆ่าแมลงฯลฯ นอกจากนี้ยังมีหน้าที่ให้คำแนะนำ เกี่ยวกับการใช้และการจัดเก็บรักษาสารเคมีที่เสีย ในขณะที่เดียวกันก็มีหน้าที่ให้หน่วยงานอื่นปฏิบัติให้เป็นไปตามกฎหมายที่เกี่ยวข้อง ซึ่งกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการปกป้องรักษาสิ่งแวดล้อม ที่อยู่ในความรับผิดชอบของหน่วยงานนี้ ได้แก่ กฎหมายป่าไม้และกฎหมายว่าด้วยกลุ่กกรรม

(2) กระทรวงอุตสาหกรรม-การค้า มีหน้าที่ในการออกระเบียบการเกี่ยวกับการป้องกันและควบคุมมลพิษที่เกิดจากโรงงานอุตสาหกรรม เช่น น้ำเสีย กลิ่น สารพิษ เสียง ความสั่นสะเทือนฯลฯ โดยการควบคุม ดูแล ส่งเสริมและสนับสนุนการประกอบธุรกิจทางด้านอุตสาหกรรม ความสามารถในการผลิตและการแข่งขันให้มีการพัฒนาอย่างยั่งยืนและได้มาตรฐานสากล รวมถึงการควบคุมวัตถุดิบอันตรายและสารเคมี มีหน้าที่รับผิดชอบในการบังคับให้เป็นไปตามกฎหมายว่าด้วยอุตสาหกรรม ปี ค.ศ.1999 ซึ่งให้อำนาจแก่รัฐมนตรีในการออกกฎกระทรวง เช่น ข้อกำหนดของรัฐมนตรีกระทรวงอุตสาหกรรม-การค้า เกี่ยวกับการปล่อยน้ำเสียออกจากโรงงานอุตสาหกรรม ปี ค.ศ.2006 เป็นมาตรการควบคุมไม่ให้โรงงานประกอบกิจการในลักษณะที่ก่อให้เกิดความเสียหายต่อสิ่งแวดล้อม สุขอนามัย ของประชาชนที่อยู่ใกล้เคียง

(3) กระทรวงคมนาคม ออกระเบียบการและกำหนดมาตรฐานเทคนิคเกี่ยวกับการก่อสร้างและการขยายโครงการก่อสร้าง เช่น ถนน ระบบน้ำประปา ระบบการระบายน้ำเสีย

(4) กระทรวงสาธารณสุข ออกระเบียบการและกำหนดมาตรฐานและการขยายกิจการก่อสร้างที่เกี่ยวข้องกับการบำบัดน้ำเสียและสิ่งของเหลือใช้ที่เป็นมลพิษจากโรงพยาบาลและกิจการที่เกี่ยวข้องกับสาธารณสุขอื่นๆ ด้วยวิธีการที่ปลอดภัย ต่อสุขภาพของคน สัตว์ และสิ่งแวดล้อม⁵

⁵ มาตรา 9 ดำรัสจัดตั้งกฎหมายว่าด้วยการปกป้องรักษาสิ่งแวดล้อม ประกาศวันที่ 4 มิถุนาคม ปี ค.ศ. 2001

กระทรวงที่กล่าวมาข้างต้นนี้ ได้มีการจัดตั้งให้มีหน่วยงานเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมประจำกระทรวง ในการปฏิบัติหน้าที่นั้น กระทรวงดังกล่าวต้องประสานงานกัน ในกรณีที่มีความจำเป็นต้องกำหนดมาตรฐานเกี่ยวกับการป้องกันและลดผลกระทบที่ไม่ดีต่อสุขภาพของคน สัตว์ และสิ่งแวดล้อมที่อยู่ในความรับผิดชอบ

กระทรวงที่กล่าวมาข้างต้นนี้ ได้มีการจัดตั้งให้มีหน่วยงานเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมประจำกระทรวง ในการปฏิบัติหน้าที่นั้น กระทรวงดังกล่าวต้องประสานงานกัน ในกรณีที่มีความจำเป็นต้องกำหนดมาตรฐานเกี่ยวกับการป้องกันและลดผลกระทบที่ไม่ดีต่อสุขภาพของคน สัตว์ และสิ่งแวดล้อมที่อยู่ในความรับผิดชอบ

2.2.1 กรมโรงงานอุตสาหกรรม

กรมอุตสาหกรรม มีชื่อย่อ ว่า“ก.อ.ก.” (Department of Industry) เป็นเสนาธิการ ให้แก่รัฐมนตรี ในการจัดตั้งปฏิบัติ ดำเนินการคุ้มครองโรงงานอุตสาหกรรมและหัตถกรรม เช่น การดำเนินกิจการของโรงงาน สิ่งแวดล้อมโรงงาน กำหนดมาตรฐานผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรมและนิคมอุตสาหกรรม ให้มีประสิทธิภาพและขยายตัว โดยการคุ้มครองและตรวจตรา การดำเนินกิจการของโรงงานให้ปฏิบัติตามที่กฎหมายบัญญัติไว้

เป็นหน่วยงานในสังกัดกระทรวงอุตสาหกรรม-การค้า มีภาระบทบาทสำคัญอย่างยิ่งต่อการควบคุมดูแลโรงงานอุตสาหกรรมและมีหน้าที่รับผิดชอบโดยตรงเกี่ยวกับการแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นจากการดำเนินกิจการต่างๆของโรงงานอุตสาหกรรมที่อยู่ใน ส.ป.ป.ลาว ที่มีปัญหาส่งผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม ชีวิต สุขอนามัยและทรัพย์สินของประชาชน การปฏิบัติหน้าที่ให้เป็นไปตามบทบัญญัติในคำร่ำว่าด้วยการจัดตั้งและดำเนินการของกระทรวงอุตสาหกรรม-การค้า ปี ค.ศ. 2006⁶

กระทรวงอุตสาหกรรม - การค้า ได้กำหนดหน้าที่ของกรมโรงงานอุตสาหกรรม ตามมาตรา 3 ดังนี้

1. คำนึงว่าร่างแผนยุทธศาสตร์และเสนอแนวทางนโยบายในการคุ้มครองโรงงานอุตสาหกรรม เพื่อความสะดวกและรองรับให้แก่การขยายตัวของโรงงานอุตสาหกรรม ตามแผนพัฒนาเศรษฐกิจและ สังคมของรัฐบาล

⁶ คำร่ำรัฐ ว่าด้วยการจัดตั้งและการเคลื่อนไหวของกระทรวงอุตสาหกรรม-การค้า (วันที่ 17 สิงหาคม ปี ค.ศ 2006)

2. คำนคว่ำร่างข้อกำหนด ระเบียบการและนโยบายที่เหมาะสมกับกฎหมายว่าด้วยอุตสาหกรรม และระเบียบกฎหมายอื่นๆ เพื่อคุ้มครองและตรวจตราโรงงานอุตสาหกรรมที่สร้างเสร็จแล้วและกำลังจะสร้าง

3. คำนคว่ำร่างระเบียบการคุ้มครองโรงงานอุตสาหกรรม เกี่ยวกับความปลอดภัยภายในโรงงาน คุ้มครองเครื่องจักรกลที่ใช้ในการผลิตของโรงงานอุตสาหกรรม คุ้มครองสิ่งแวดล้อมโรงงาน คุณภาพและมาตรฐานผลิตภัณฑ์ คุ้มครองเขตและนิคมอุตสาหกรรม คุ้มครองเทคโนโลยี

4. ให้การเผยแพร่กฎหมาย ข้อกำหนด และระเบียบการที่เกี่ยวข้องกับโรงงานอุตสาหกรรม

5. คำนคว่ำ พิจารณาออกใบอนุญาต ขึ้นทะเบียนเครื่องจักรกล ออกใบอนุญาตดำเนินกิจการโรงงาน ขยาย ต่อสัญญาและยกเลิกใบอนุญาต ในการนำเข้าเครื่องจักรกล วัตถุดิบ อุปกรณ์ พาหนะ เพื่อใช้ในการผลิต และยืนยันการส่งออกผลิตภัณฑ์ของโรงงานอุตสาหกรรมตามการแบ่งชั้นการคุ้มครอง

6. เก็บสถิติ ข้อมูลเกี่ยวกับโรงงานอุตสาหกรรม ขึ้นทะเบียนโรงงานอุตสาหกรรมทั่วประเทศ และสรุปรายงานสภาพการลงทุนและการดำเนินกิจการโรงงานอุตสาหกรรมแต่ประเภท เพื่อปรับปรุง คุ้มครอง เป็นประจำต่อรัฐมนตรีกระทรวงอุตสาหกรรม-การค้า ตามที่ได้กำหนดในมาตรา 4 ของดำรงสนายกรัฐมนตรี

7. ติดตาม ตรวจตรา เสนอแนะ ให้ปฏิบัติตามกฎหมาย ข้อกำหนดและระเบียบการในการดำเนินกิจการโรงงานอุตสาหกรรม

8. ปฏิบัติตามสิทธิและหน้าที่อื่นๆ ตามการมอบหมายของรัฐมนตรีว่าการกระทรวงอุตสาหกรรม-การค้า หรือตามที่ได้กำหนดในกฎหมาย

ดำรงสนบนี้ เช่น อนุมาตรา 3.3 เรื่องการคุ้มครอง พัฒนาและส่งเสริมการผลิตอุตสาหกรรมและการค้า ด้วยมาตรการต่างๆตามที่กฎหมายกำหนดและอนุมาตรา 3.4 ที่บัญญัติเกี่ยวกับการคุ้มครองสิ่งแวดล้อมของโรงงานอุตสาหกรรม โดยมีวัตถุประสงค์เกี่ยวกับการกำหนดที่ตั้งและภาวะบทบาท หน้าที่ สิทธิ โครงสร้างและวิธีการทำงาน ของกระทรวงอุตสาหกรรม-การค้า โดยเฉพาะการดำเนินกิจการของโรงงานอุตสาหกรรมให้อยู่ภายใต้การควบคุมดูแลของกระทรวงอุตสาหกรรม-การค้า โดยกรมโรงงานอุตสาหกรรม เพื่อให้การดำเนินกิจการให้สอดคล้องตามกฎหมายว่าด้วยโรงงานอุตสาหกรรม⁷

⁷ มาตรา 2 ข้อตกลงว่าด้วยการจัดตั้ง และการเคลื่อนไหวของกรมอุตสาหกรรม ลงวันที่ 16 ตุลาคม ปี ค.ศ 2006

2.2.2 กรมสิ่งแวดล้อมขององค์การวิทยาศาสตร์เทคโนโลยีและสิ่งแวดล้อม

กรมสิ่งแวดล้อม(ก.ส.)เป็นหน่วยงานที่ทำหน้าที่ดำเนินการตรวจตราและการปฏิบัติตามกฎหมายเกี่ยวกับการปกป้องรักษาสิ่งแวดล้อมในการควบคุมมลพิษ ด้วยการกำหนดมาตรฐานและการใช้วิธีการทางวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยีต่างๆ

กรมสิ่งแวดล้อม เป็นองค์การที่ขึ้นกับองค์การวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยีและสิ่งแวดล้อม มีหน้าที่ตรวจตราการเคลื่อนไหวด้านสิ่งแวดล้อมภายในประเทศ มีอำนาจหน้าที่ในการศึกษาค้นคว้า ขยายแผนนโยบาย แผนการส่งเสริมและข้อกำหนดกฎหมาย ในการคุ้มครองและตรวจตราการดำเนินงานที่เกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมโดยปฏิบัติตามการแนะนำขององค์การวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยีและสิ่งแวดล้อม พิจารณานโยบาย กฎหมาย ข้อกำหนด เกี่ยวกับการคุ้มครองสิ่งแวดล้อมและมีหน้าที่ในการรายงานสภาพสิ่งแวดล้อมทั่วประเทศให้องค์การวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยีและสิ่งแวดล้อมรับทราบ เพื่อหามาตรการป้องกันแก้ไขปัญหา โดยประสานงานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องที่มีอำนาจในการสั่งหยุด ย้าย ยกเลิกกิจการใดกิจการหนึ่ง ที่ก่อให้เกิดผลกระทบที่เป็นอันตรายต่อชีวิต สุขภาพของคน สัตว์และสิ่งแวดล้อม

กรมสิ่งแวดล้อม มีอำนาจหน้าที่ในการเสนอความคิดเห็นเพื่อจัดทำนโยบายและแผนงานการส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมทางด้านการควบคุมมลพิษ มีหน้าที่เสนอแนะการกำหนดมาตรฐานคุณภาพสิ่งแวดล้อมและมาตรฐานควบคุมมลพิษจากแหล่งกำเนิด ติดตามตรวจสอบและจัดทำรายงานสถานการณ์มลพิษ ดำเนินการตามกฎหมายว่าด้วย การปกป้องรักษาสิ่งแวดล้อม ประสานงานและดำเนินการเพื่อฟื้นฟูหรือระงับเหตุที่อาจจะเป็นอันตรายจากมลพิษในพื้นที่ที่มีการปนเปื้อนและการประเมินความเสียหายต่อสิ่งแวดล้อม นอกจากนี้ยังทำหน้าที่ให้ความช่วยเหลือและให้คำปรึกษาแนะนำเกี่ยวกับการจัดการมลพิษและดำเนินการเกี่ยวกับเรื่องราวร้องทุกข์ที่เกิดขึ้น

ถึงแม้ว่ากรมสิ่งแวดล้อมจะเป็นหน่วยงานที่มีความรู้ ความชำนาญในเรื่องปัญหามลพิษโดยตรงก็ตามและมีหน้าที่ช่วยเหลือสนับสนุนการทำงานของคณะกรรมการสิ่งแวดล้อมแห่งชาติและองค์การวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยีและสิ่งแวดล้อม แต่ในความเป็นจริงแล้ว กรมสิ่งแวดล้อมก็ไม่ได้เป็นหน่วยงานที่มีอำนาจที่แท้จริงในการป้องกันและแก้ไขปัญหามลพิษที่เกิดขึ้นแต่อย่างใด เพราะในการจัดการและควบคุมมลพิษจากแหล่งกำเนิดต่างๆนั้นยังอยู่ในความรับผิดชอบของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องโดยตรง เช่น มลพิษทางน้ำที่ปล่อยออกจากโรงงานอุตสาหกรรม อำนาจในการแก้ไข ปฏิบัติตามข้อกำหนดของรัฐมนตรีว่าการกระทรวงอุตสาหกรรม-

การค้า กรรมสิ่งแวดล้อมจึงทำได้เพียงติดตามตรวจสอบและมีหน้าที่ในการแจ้งให้หน่วยงานนั้นๆ รับทราบและดำเนินการหาวิธีแก้ไขต่อไป

2.3 องค์การคุ้มครองและตรวจตราสิ่งแวดล้อมชั้นท้องถิ่น

องค์การคุ้มครองและตรวจตราสิ่งแวดล้อมชั้นท้องถิ่น เป็นหน่วยงานราชการในส่วนท้องถิ่นเป็นองค์การที่มีส่วนในการส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมให้มีประสิทธิภาพ เพราะเป็นหน่วยงานที่อยู่ในพื้นที่และใกล้ชิดกับประชาชน จึงทำให้ทราบถึงปัญหาที่แท้จริงในท้องถิ่นของตน โดยการสรุปข้อมูล สถิติ และรายงานสภาพการดำเนินกิจการของโรงงานอุตสาหกรรมในท้องถิ่นให้กับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง⁸

2.3.1 สิทธิและหน้าที่ ของแผนกอุตสาหกรรมและการค้าแขวง(จังหวัด)

ในส่วนที่เกี่ยวกับการควบคุมและการจัดการมลพิษที่เกิดจากโรงงานอุตสาหกรรมนั้นแผนกอุตสาหกรรม-การค้าชั้นแขวง มีหน้าที่ดังนี้

1. ค้นคว้า สร้างนโยบายและยุทธศาสตร์เกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมและเคมีอุตสาหกรรม
2. ค้นคว้าและร่างนิติกรรม ที่เกี่ยวกับการดำเนินงานด้านสิ่งแวดล้อมของโรงงานอุตสาหกรรมและ ทัศนกรรม เช่น การประเมินผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม น้ำเสีย มลภาวะทางอากาศ ความสั่นสะเทือน เสียง แสง กลิ่น ขยะ ภัยอันตรายและสร้างคู่มือต่างๆ
3. ค้นคว้าและร่างนิติกรรม เกี่ยวกับมาตรฐานคุ้มครองความปลอดภัยของสารเคมีติดตาม ตรวจตราการใช้ การเก็บรักษาและเก็บสถิติสารเคมี เพื่อป้องกันผลกระทบต่อคนงานสิ่งแวดล้อมและสังคม
4. ค้นคว้าวิจัยวิธีป้องกันแก้ไขปัญหามลพิษสิ่งแวดล้อมที่เกิดจากโรงงานอุตสาหกรรมและทัศนกรรม โดยใช้ความก้าวหน้าทางด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี
5. ค้นคว้าและเสนอ สิ่งแก้ไข หยุด โยกย้ายหรือยกเลิก การดำเนินกิจการโรงงานอุตสาหกรรม และทัศนกรรม ที่ก่อให้เกิดผลกระทบต่อสังคมและสิ่งแวดล้อม
6. เป็นศูนย์กลางในการประสานงานด้านอุตสาหกรรมเคมีและสมาคมอุตสาหกรรมเคมี

⁸ มาตรา 7 “ ว่าด้วยหน้าที่ของแผนก ” ข้อตกลงว่าด้วยการจัดตั้งและการเคลื่อนไหวของกรมอุตสาหกรรมประกาศใช้ วันที่ 16 ตุลาคม ปี ค.ศ.2006

7. สร้างระเบียบการคุ้มครองสิ่งแวดล้อมในเขตนิคมอุตสาหกรรม กำหนดและสร้างระเบียบเพื่อคุ้มครองและพัฒนาเขตพื้นที่กำจัดและบำบัดขยะที่เป็นอันตรายจากโรงงานอุตสาหกรรมและหัตถกรรม

8. คำนึงว่าเอกสารด้านสิ่งแวดล้อมก่อนมีการสร้าง ดำเนินและขยายกิจการโรงงานอุตสาหกรรม และหัตถกรรม เช่น การประเมินผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม แผนนโยบายในการคุ้มครองสิ่งแวดล้อม และการติดตามตรวจตรา

9. คำนึงว่า เสนอแนะและออกเอกสารรับรองการประเมินผลกระทบด้านสิ่งแวดล้อมและการปล่อยของเสียออกจากโรงงานอุตสาหกรรมและหัตถกรรม

10. ติดตาม ตรวจตราและเก็บข้อมูลสถิติด้านสิ่งแวดล้อมโรงงานอุตสาหกรรมและหัตถกรรม

11. คำนึงว่า เสนอแนะ ปฏิบัติต่อบุคคลที่มีผลงานดีเด่นในด้านการปกป้องรักษาสิ่งแวดล้อมและเสนอวิธีการปฏิบัติต่อบุคคลที่ละเมิดกฎหมายและระเบียบการ

12. เสนอข้อมูลข่าวสารและเทคโนโลยีในการบำบัดขยะเทคโนโลยีการผลิตที่สะอาดและอื่นๆ

13. ปฏิบัติงานร่วมกับองค์การสากลและหน่วยงานอื่นที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการคุ้มครองสิ่งแวดล้อม เคมีอุตสาหกรรมและหัตถกรรม

14. ยกกระดบให้แกพนักงานเจ้าหน้าที่ จัดการฝึกอบรมและสร้างจิตสำนึกด้านสิ่งแวดล้อมให้ทุกหน่วยงานของการอุตสาหกรรมและหัตถกรรม

15. ปฏิบัติตามสิทธิและหน้าที่อย่างอื่น ที่เกี่ยวกับการปกป้องรักษาสิ่งแวดล้อมตามกรมอบหมายของกรมโรงงานอุตสาหกรรมหรือตามระเบียบการที่ได้กำหนดไว้

นอกจากกรมโรงงานอุตสาหกรรมและแผนกสิ่งแวดล้อมโรงงาน มีอำนาจในการควบคุมการดำเนินกิจการต่างๆของโรงงานอุตสาหกรรม ต้องปฏิบัติงานร่วมกันกับองค์การวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยีและสิ่งแวดล้อม ซึ่งเป็นองค์การที่มีหน้าที่และสิทธิในการควบคุมปัญหาต่างๆที่อาจเกิดขึ้นและส่งผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม มาตรา 14 บัญญัติว่า “ การกำหนดมาตรฐานคุณภาพสิ่งแวดล้อมขององค์การวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยีและสิ่งแวดล้อม เป็นผู้ประสานงานกับกระทรวงและองค์การที่เกี่ยวข้องเพื่อออกระเบียบการเกี่ยวกับมาตรฐานคุณภาพสิ่งแวดล้อมรวมของน้ำ ให้แหล่งน้ำธรรมชาติ ดิน และ อากาศในส.ป.ป.ลาว ”⁹

⁹ มาตรา 14 ของดำรงรัฐ ว่าด้วยการจัดตั้งปฏิบัติกฎหมายว่าด้วยการปกป้องรักษาสิ่งแวดล้อม ประกาศใช้ วันที่ 4 มิถุนายน ปี ค.ศ. 2001

2.3.2 สิทธิและหน้าที่ของอุตสาหกรรมและการค้าเมือง(อำเภอ)

สำนักงานอุตสาหกรรมและหัตถกรรมเมือง มีสิทธิและหน้าที่ในการคุ้มครองกิจการโรงงานอุตสาหกรรมและหัตถกรรม บนพื้นฐานการแบ่งชั้นการคุ้มครองและตามการมอบหมายของแผนอุตสาหกรรมและการค้าแขวง

มีสิทธิและหน้าที่ ประสานงานกับโรงงาน เกี่ยวกับการปกป้องรักษาความปลอดภัย ความเป็นระเบียบเรียบร้อยของสังคมและสิ่งแวดล้อมในขอบเขตของตน มีความรับผิดชอบ และอำนวยความสะดวกในการเคลื่อนไหวที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับโรงงาน

การจัดระดับความรับผิดชอบต่อปัญหาต่างๆ เป็นการจัดเพื่อให้เกิดความสะดวก รวดเร็ว และมีประสิทธิภาพ ต่อการแก้ไขปัญหาต่างๆที่อาจจะเกิดขึ้นจากการดำเนินกิจการของโรงงานอุตสาหกรรมนั้น เพราะว่าหน่วยงานคุ้มครองและตรวจตราสิ่งแวดล้อมระดับชาติ คงไม่สามารถที่จะเข้าใจได้ถึงปัญหารายละเอียดที่เกิดขึ้นได้ดีกว่าชั้นท้องถิ่น ที่กล่าวมาข้างต้น

3. ประสิทธิภาพขององค์กรหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

กระทรวงอุตสาหกรรม-การค้า โดยกรมโรงงานอุตสาหกรรม เป็นหน่วยงานที่รับผิดชอบ และมีบทบาทสำคัญในการควบคุมดูแลการดำเนินกิจการต่างๆของโรงงานอุตสาหกรรมใน ส.ป.ป ลาว ให้ปฏิบัติตามกฎหมายว่าด้วยอุตสาหกรรมปรุงแต่ง ปี ค.ศ. 1999 มีหน้าที่รับผิดชอบในการบังคับใช้ข้อกำหนด ระเบียบ คำสั่ง และกฎหมาย ให้เป็นไปตามกฎหมายว่าด้วยอุตสาหกรรมปรุงแต่ง ปี ค.ศ.1999 โดยนำเสนอแก่รัฐมนตรีว่าการกระทรวงอุตสาหกรรม-การค้า ในการออกประกาศของกระทรวงฯ เพื่อควบคุมมิให้โรงงานอุตสาหกรรมประกอบกิจการในลักษณะที่ก่อให้เกิดความเสียหายต่อชีวิต สุขภาพอนามัยของประชาชน ซึ่งกรมโรงงานอุตสาหกรรม มีหน้าที่ที่ได้กล่าวไว้ในข้อ 2.1.1 และกรมสิ่งแวดล้อมขององค์การวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยีและสิ่งแวดล้อม ที่ได้กล่าวไว้ในข้อ 2.1.2 ทั้ง 2 หน่วยงานเป็นเลขานุการรัฐบาลในการควบคุมมลพิษและรักษาสิ่งแวดล้อมทั่วประเทศ

สำหรับในเรื่องของกฎหมายและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการจัดการมลพิษจากโรงงานอุตสาหกรรม ใน ส.ป.ป ลาว ได้กำหนดกฎหมายที่นำมาใช้จัดการสิ่งแวดล้อมและได้มีการจัดตั้งหน่วยงานต่างๆ เพื่อดำเนินการจัดการและควบคุมมลพิษ โดยมีรูปแบบในการบริหารแบบรวมศูนย์ประชาธิปไตย โดยรัฐบาลเป็นผู้วางแผนตัดสินใจปัญหา รวมทั้งการพิจารณาถึงผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมในทุกๆด้าน โดยกรมสิ่งแวดล้อมขององค์การวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยีและสิ่งแวดล้อม

ทำหน้าที่ในการตรวจสอบมาตรฐานคุณภาพน้ำ ความสกปรกของของกการระบายน้ำเสีย และจัดทำแผนนโยบายส่งเสริม สิ่งแวดล้อม

ประสิทธิภาพขององค์กรหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเป็นไปตามการระบบการบริหารแบบรวมศูนย์ประชาธิปไตยหรือองค์การบริหารส่วนท้องถิ่น ต้องปฏิบัติตามการแนะนำของส่วนกลางทางด้านงบประมาณและการบรรจุบุคลากรเข้าไปในหน่วยงานต่างๆ จึงทำให้มีความสะดวกและมีประสิทธิภาพในการปฏิบัติงาน

รูปแบบของการคุ้มครองสิ่งแวดล้อมใน ส.ป.ป.ลาวกับประเทศไทยมีรูปแบบของการบริหารที่ใกล้เคียงกัน คือ รูปแบบการรวมอำนาจเข้าสู่ส่วนกลาง รัฐบาล ส.ป.ป.ลาว มีองค์การวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยีและสิ่งแวดล้อม (Science Technology and Environment Agency) โดยมีกรมสิ่งแวดล้อม ทำหน้าที่ในการติดตาม ตรวจสอบ รวมทั้งพิจารณาถึงผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมในทุกๆด้าน สำหรับประเทศไทย องค์กรที่ทำหน้าที่จัดทำแผนงานเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมในด้านต่างๆ คือ สำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ซึ่งเป็นหน่วยงานที่มีหน้าที่ในการจัดการทำนโยบายและแผนส่งเสริมรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมทั่วไป โดยมีกรมควบคุมมลพิษที่ทำหน้าที่ในการติดตามตรวจสอบ และจัดทำรายงานสถานการณ์มลพิษ

สำหรับรัฐบาล ส.ป.ป.ลาว จัดให้มีการส่งเสริมให้มีกองทุนในการปกป้องรักษาสิ่งแวดล้อมขึ้น เพื่อใช้ในการศึกษาค้นคว้า ป้องกัน แก้ไขและฟื้นฟูสิ่งแวดล้อมและทรัพยากรธรรมชาติ โดยงบประมาณของรัฐ ให้อยู่ในความรับผิดชอบของกระทรวงการเงิน (กระทรวงการคลัง) ทำหน้าที่วางระเบียบในการปฏิบัติและคุ้มครองกองทุน โดยประสานงานกับองค์การวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยีและสิ่งแวดล้อม กระทรวงและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง โดยมีแหล่งรายรับและงบประมาณสำหรับการปฏิบัติงานของคณะกรรมการสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ ได้มาจากงบประมาณประจำปีของรัฐบาลซึ่งยังมีจำนวนน้อยไม่เพียงพอต่อการจัดการในด้านต่างๆ จึงต้องได้รับการช่วยเหลือทั้งจากภาคเอกชนและองค์กรต่างๆจากต่างประเทศ

สำหรับในประเทศไทย มีการจัดตั้งกองทุนสิ่งแวดล้อมขึ้นตามพระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ พ.ศ. 2535 โดยกำหนดในมาตรา 22 พระราชบัญญัตินี้ได้กำหนดให้มีการจ่ายค่าบริการและค่าปรับที่จัดเก็บตามพระราชบัญญัตินี้ให้เป็นกองทุนสิ่งแวดล้อม¹⁰

¹⁰ สุมลรัตน์ นาคพานิช, “กฎหมายในการควบคุมและจัดการมลพิษทางน้ำจากชุมชน” (วิทยานิพนธ์ คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2548), น.89.

ผู้เขียนเห็นว่าในหลักการของทั้ง 2 ประเทศมีลักษณะคล้ายๆกัน แต่ประเทศไทยเป็นประเทศที่มีการพัฒนาทางเทคโนโลยี และมีความพร้อมทางด้านบุคลากรมากกว่า ส.ป.ป.ลาว จึงทำให้ประสิทธิภาพในการตรวจสอบคุณภาพน้ำของหน่วยงานในประเทศไทยจะดีกว่าการตรวจสอบของหน่วยงานใน ส.ป.ป.ลาว เช่น สำนักงานควบคุมคุณภาพน้ำของประเทศไทยนั้นสามารถที่จะใช้เครื่องมือและอุปกรณ์ในการตรวจสอบด้วยระบบคอมพิวเตอร์ ซึ่งสามารถตรวจพบการกระทำผิดที่เกิดขึ้นได้อย่างทันที ถ้าหากมีการปล่อยน้ำเสียลงสู่แหล่งน้ำเกินมาตรฐานที่กฎหมายกำหนด ก็จะสามารถหาทางแก้ไขปัญหามลพิษทางน้ำได้รวดเร็วกว่า

เพราะฉะนั้นการตรวจสอบคุณภาพมลพิษทางน้ำจากโรงงานอุตสาหกรรม ใน ส.ป.ป.ลาว จึงยังมีปัญหาอยู่มากพอสมควร อันเนื่องมาจากความไม่พร้อมในหลายๆด้าน ทั้งนี้จะได้มีการแก้ไข ปรับปรุง ให้ดีขึ้นในอนาคตข้างหน้า